

Hvem er jeg?

Utarbeidet av: Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen. Undervisningsopplegget er videreutviklet og tilrettelagt undervisning rettet mot flyktningbarn og nyankomne på bakgrunn av prosjektarbeidet [Jeg](#) utført av Klosteret barnehage i Bergen kommune.

HVEM ER JEG?

– Arbeid med identitet gjennom kunst og kulturfagene

Foto: Lena Knutli/Kunst og kultursenteret

- *Hva om jeg var en annen – ville jeg likevel tenke de samme tankene?*

Kunst og kultursenteret ønsker, med inspirasjon fra Klosteret barnehage sin måte å jobbe med barn på, og vise hvordan man kan jobbe med disse temaene også inn mot flyktningbarn og nyankomne.

Det å være fremmed i et nytt land, langt unna sine egne vante omgivelser, er en stor utfordring for barn. Kanskje kan man gjennom et slikt prosjekt bidra til å styrke barnas trygghet og stolthet over hvem de er i en situasjon hvor alt er nytt og fremmed? Ved å gjøre prosjektet sammen med andre norske barn, vil alle barn kanskje oppleve at selv om man har ulik kulturbakgrunn – Er vi alle - innerst inne, ganske like?

BAKGRUNN

Klosteret barnehage har drama og maling som to av sine satsningsområder og introduserte et av sine tidligere prosjektarbeid med å besøke en byutstilling av kunstneren Ludvig Eikaas. Tema for utstillingen var selvportretter. Bildet *Jeg* var en del av denne utstillingen og det gav barnehagen inspirasjon til å jobbe nærmere med temaene **identitet** og **selvoppfattelse**.

Utstillingen viste flere måter og innfallsvinkler til å se seg selv på, og hvordan man kan uttrykke ulike sider ved en person med maleri eller andre kunstuttrykk. Barnehagen jobber også med å få barna til å undre seg og filosofere over livet og den verden de lever i. De ansatte ønsket derfor at prosjektet skulle så tanker og gi spørsmål hos barna som:

- *Hvem er jeg i forhold til resten av verden?*
- *Setter jeg spor?*
- *Hvordan påvirker jeg omgivelsene rundt meg?*

MÅLSETTING

Målsettingen med opplegget er å gi lærere- og andre som arbeider med flyktningbarn og fremmedspråklige barn inspirasjon til hvordan man kan arbeide med temaene identitet og kulturelt særpreg på en måte som vekker barnas undring og kreative utfoldelse.

En annen målsetting er å skape felles arenaer hvor flyktningbarn og norske barn sammen kan gjøre refleksjoner og aktiviteter som binder barna sammen på tvers av språklige og kulturelle forskjeller.

Målgruppe: Barnehagebarn og elever/barn i tidlig skolealder. Fordrer at de kan noe norsk.

Hvem er jeg?

OMFANG

Opplegget er i utgangspunktet et prosjektarbeid som gikk over flere måneder, men i denne sammenhengen kan læreren/den voksne bruke deler av opplegget om man ikke har så lang tid til rådighet.

FORBEREDELSE OG STØTTEMATERIELL

Læreren/den voksnes forberedelser:

- Hvor lang tid dere har til rådighet?
- Skal dere gjennomføre hele opplegget eller deler av det?
- Skaff nødvendige materialer som trengs til formingsaktivitetene.
- Tenk gjennom: Hvilke barn deltar på opplegget, hvem er de og hva har de opplevd? Hvordan er deres språklige forutsetninger? Hvordan kan opplegget tilrettelegges de barna som ennå ikke behersker norsk?
- Tenk godt i gjennom hvordan du skal gjennomføre samtalen rundt identitet og kultur med barna? Er det noe du trenger og ta hensyn til, hvilke begreper bruker du og vær

oppmerksom på at barna kan ha opplevelser som gjør dem sårbare i slike samtaler. Hvordan tar du hensyn til dette?

Forslag til støttemateriell og ressurser:

- I ressursbasen til Kunst og kultursenteret finner du hele [beskrivelsen](#) av prosjektet til Klosteret barnehage som dette opplegget tar utgangspunkt i. Her finner du også «[Vær sett med barn øyne](#)», et annet undervisningsopplegg som gir deg gode tips til hvordan du kan jobbe med fotografering og små barn.
- På NAFO (Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring) sine hjemmesider er det mye nyttig [info om nyankomne](#) barn og unge. Kanskje kan det være til hjelp for deg som jobber i barnehage og skole?

PROSESSBESKRIVELSE – GJENNOMFØRING

1. Kreativt kick off for de voksne

Som en kick off til prosjektet gjennomfører personalgruppen/de voksne en planleggingsdag hvor man jobber med forskjellige måter og beskrive seg selv på. Her lager hver og en et selvportrett ved hjelp av enten tegning, maling, collage eller annet materialet. Dette presenteres, gjerne med hjelp av dramafaglige metoder, i plenum. Stikkordene for fremføringen er *hvem er jeg?*

2. Studier av selvportretter og felles samtaler

Hvem er jeg?

Foto: Lena Knutli/Kunst og kultursenteret

La barna sitte i små grupper og gi dem ulike eksempler på selvportretter som de voksne har trykt opp. Oppfordre barna til å diskutere hvordan portrettene ser ut: Hvordan ser de ulike ansiktene ut? Hvilken sinnsstemning er de i? Hvor gamle er de? Hvor kommer de fra?

Ha så felles samtaler med barna hvor man snakker om deres egen identitet, familie, kultur, hvor de er født og hvor de bor nå. Hvis barna er klare for det, kan de voksne åpne opp for spørsmålene som er nevnt i bakgrunnskapitlet

3. Formingsaktiviteter

For de minste barna:

- La barna studere seg selv i speil, se fra ulike vinkler og mal eller tegn selvportretter.
- Ligg på gulvet og tegn omriss av kroppen på stort ark. Her kan du bruke ark på rull. Etterpå kan barna fargelegge og dekorere tegningen. Minn barna på de innledende samtale. Hva er spesielt for meg og

min bakgrunn? Kan det tegnes og males her?

- Lag skyggetegninger på veggen av barnas kropp og ansikt. Ha fokus på ansiktsuttrykk og samtale med barna rundt følelser og hvordan disse uttrykker seg i mimikk og kroppsspråk. En fin innfallsvinkel til å jobbe med det nonverbale språket! Ta med erfaringer fra øvelsene til den mer verbale språkopplæringen.

-
-

- Lag silhuettutklipp av barnas ansikter. Heng opp på veggen og samtale om likheter og forskjeller.
- La barna ta bilder av hverandre med fotoapparat. Dette er en spennende øvelse hvor dere i etterkant kan se på hva barna valgte å ha i fokus, hva som var viktig å få med på bildet.

- La barna sette spor på papir! *Hvem er jeg og hvordan ser mine spor ut? Og hvordan ser dine spor ut?*

For litt større barn kan man også jobbe med foto, leire, plastelina, tegninger og maleri av *meg selv*. Ta da utgangspunkt i de filosofiske samtale barna og de voksne hadde.

Kanskje kan barna lage en egen bildebok/scrapbook hvor de samler foto, tegninger og andre ting de har laget? Den voksne kan senere oppbevare bøkene i en

Hvem er jeg?

egen bokhylle hvor barna kan kikke i de andres bøker?

FORDYPNINGSOPPGAVER

Avhengig av hvor mange aktiviteter barna har gjennomført, vil det etter et slikt opplegg være en del sluttprodukter. Kanskje har dere som voksne også dokumentert de ulike prosessene underveis? Både samtale og selve formingsaktivitetene? Hvis det er tid og ressurser, kan man da ha en samlet **utstilling** hvor temaet *hvem er jeg* går igjen som en rød

tråd. Kanskje kan dere samarbeide med noen som er gode på det å lage en utstilling slik at barnas produkter og læringsprosesser tas på alvor gjennom et godt sluttprodukt. Her vil det være mange gode muligheter til å lage en spennende utstilling! Tenk da spesielt gjennom:

- Formidle «barnas stemmer» underveis, ikke bare produktene. Sitater, film eller lydklipp kan her være noen tips.
- Vis respekt for barnas produkter når de stilles ut: Tenk på god lyssetting, innramming og fremvisning av produktene.
- Kan de selv fortelle litt om hva de har laget?

REFLEKSJONER

Foto: Kunst og kultursenteret/Ringebu barnehage

Klosteret barnehage skriver i sin evaluering av prosjektet at barnehagens måte å jobbe på samsvarer med det som står i Rammeplanen:

" Barnehagen må ta utgangspunkt i barns egne uttryksmåter. Personalet må lytte og prøve å tolke kroppsspråk, og være observante i forhold til handlinger, estetiske uttrykk og etter hvert også deres verbale språk. Barnehagen må gi rom for ulike barns ulike perspektiv og vise respekt for deres intensjoner og opplevelsesverden." Den sier også: "Å være sammen om kulturelle opplevelser og å gjøre eller skape noe felles, bidrar til samhørighet. Barn skaper sin egen kultur ut fra egne opplevelser. Gjennom rike erfaringer med kunst, kultur og estetikk vil

barn få et mangfold av muligheter for sansing, opplevelse, eksperimentering, skapende virksomhet, tenkning og kommunikasjon." (Kunnskapsdepartementet, 2011)

Dette er refleksjoner som passer godt inn i en sammenheng hvor man arbeider med samspillet mellom flyktninger/nyankomne og norske barn. Lignende relevans finner man også i den *Generelle delen av læreplanen* (Utdanningsdirektoratet):

Skolen har fått mange elever fra grupper som i vårt land utgjør språklige og kulturelle minoriteter. Utdanningen må derfor formidle kunnskap om andre kulturer og utnytte de muligheter til berikelse som minoritetsgrupper og nordmenn med annen kulturell bakgrunn gir...

Og like viktig som at utdanningen må formidle kunnskap om andre kulturer, er det at norske elever og barn med fremmedspråklig bakgrunn får tilgang til læringsarenaer som gir dem muligheter til en *felles kulturforståelse* og ikke minst; gir dem muligheter til å utforske *egen identitet* i trygge omgivelser. Dette undervisnings-opplegget kan kanskje bidra til en slik utforskning?

Hvem er jeg?

